Ba tháng . . | 1 . 50 | 1 . 75 | 1 . 60 | 1 . 60 | 1 . 65 | 2 . 25
Một tháng. . | 0 . 50 | 0 . 60 | 0 . 55 | 0 . 55 | 0 . 60 | 0 . 75
Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂ-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Mấy cái căn-nguyên về bệnh lười của người mình

Trong một bài trước tôi có nói cái bệnh lười của người mình là lười về đường trí não hơn là về đường nhục-thể. Cái bệnh lười ấy hoặc gọi là trì trệ, cẩu-thả, an thường chủ phận, vâu vâu, nghĩa là trí não nó chậm chạp yếu ớt, không có tính siêng năng, không có trí tiến thủ, tổng chi là não lực chỉ khí kém cỏi, không được bằng người. Vậy ta thử xét xem, người mình vì sao mà cái não lực chỉ khí không bằng người, tức là biết cái căn nguyên cái bệnh lười đặc-biệt ấy.

Trước nhất xin nói cái khí hậu tự nhiên có một cái quan hệ lớn đối với tâm tính của một dân tộc. Khí hậu ôn hòa, thì trí não cũng mạnh mẽ. Người sinh trưởng vào một nơi khí hậu dữ dội, thì cái trí não tất cũng vì thế mà phải nhụt mòn đi. Cả khí hậu nước mình vốn nóng bức nồng nàn, một năm đến gần sáu bảy tháng là phải bức bối khó chịu. Vì vậy cái trí não cũng phải uể oải, lâm lụng bằng trí não thường hay biếng nhác, cho có ra công cổ sức chăng nữa, cũng chẳng qua chỉ bồng-bột chốc lát mà thôi, chứ ít khi bền lòng kiên chí được. Ngẫm như trong mùa mát này ta còn muốn đọc sách xem sách, chứ như trong giờ trời tháng ba tháng năm, thời tiết nồng bức, khí giới rão khó, trong mình cũng bực nhọc khó chịu, việc bút nghiên học tập thành thử cũng biếng nhác chểnh mảng thì đủ rõ vậy. Cái khí hậu nước mình đã ác nghiệt như vậy, lại thêm cái vị trí nước mình ở vào một nơi trung lưu hạ lưu của mấy con sông dữ dội, miền thượng lưu là những núi lớn đồng cao, mỗi năm nước lũ đổ xuống đầy ruộng đầy đồng, mà một mặt thì giáp với bể mênh mông, thỉnh thoảng gió mùa lại xua đẩy đến những trận cuồng-phong dữ dội, làm đổ cửa đổ nhà hại người hại vật, công lao mồ-hôi nước mắt của người làm quanh năm nhiều khi phút chốc bị thiên tai hủy-hoại hết sạch, trí não đã bị cái khí hậu nó làm cho cằn cọi đi rồi, không sao có sức mà tìm phương tính kế chống cự lại được. Con người gặp cái cảnh ngộ độc địa như thế, làm chi chẳng thành ra chán nản ê chề. Tuy rằng con Tạo khéo thương tình cho mình được nơi đất tốt ruộng màu, cây bừa chẳng lỗn công mấy chút mà cũng gọi là tạm có đủ cái ăn, và khí hậu vốn lại viêm nhiệt, nên cái mặc cũng không khó khăn lắm, con người không đến nỗi bị cái đói cái rét rỏ xỏ đẩy vào trong trường lao lực một cách dữ dội, nhưng có lẽ cũng bởi cớ kiếm ăn kiếm mặc dễ dàng như thế, mà người mình vốn trí não đã bị cái thói tiết nó đè-nén, lại thành ra lười biếng uể oải thêm.

. . . . . .

Sau nữa, sự giáo dục cũng có một ảnh hưởng lớn đối với cái trí não, cái tâm tính con người. Giáo dục mà khéo mở cái năng lực, khéo gợi cái khí phách người ta, thì trí não tất sinh minh mẫn, mà tâm tính tất phải hoạt bát. Giáo dục mà bưng bịt cái năng lực, đè nén cái khí phách, thì trí não mất tính lanh lẹn, mà khí phách cũng cũn nhụt dần. Việc đó ngày nay các nhà giáo dục Đông Tây, ai cũng công nhận như thế. Vậy cái giáo-dục của ta ngày xưa thế nào? Nguyên là người mình ngày xưa học mượn chữ Tàu, tiếng nói thường một khác, chữ viết cũng một khác, cho nên trước khi đến lúc tập làm các thể chế, người đi học còn phải hết sức nhồi nhét vào trí não thực nhiều chữ, nhiều câu, thì mới có đủ chữ đủ câu mà phô diễn ra tư tưởng, thành thử người học giả thường phải luyện cái trí ký-ức hơn là các năng-lực khác. Lâm khi cũng vì luyện tập cái trí ký ức thái quá, mà làm lãn-ận mất cả các năng lực khác đi. Kịp đến khi có tập nghị-luận phẩm bình cái gì cũng lại phải theo ý như những lời giải thích của ông Trình ông Chu, chứ không thoát ly ra ngoài cái ý kiến của tiên nhân được, thành thử đến lúc tập nghị luận bình phẩm rồi, nghĩa là đến lúc đã có dịp phát xiển được những cái tri năng khác trong trí-não, cũng lại quá thiên về mặt luyện tập trí ký ức, ấy vì cái lối học sai lầm ấy nên trí não người mình không phát xiển ra được mà thành ra nặng nề yếu-ớt vậy. Cái phương-pháp giáo dục đã sai lầm, người học giả đã quen thói nhâm mắt tùy tòng, ít chịu suy nghĩ, lâm người lại ngỡ nhận những lời siêu việt của các vị hiền triết lẫn đặt đời xưa như câu: « Võ sự tiểu thần tiên » câu « Bắc song cao ngọa, tự vị Hy Hoàng thượng nhân » mà đem thực hành một cách sai đường lạc lối, cho nên thành ra mất trí tiến thủ cạnh tranh, giàu lòng an thường thủ phận.

Lại còn một cái căn nguyên về đường vật chất nữa là cái thân thể người mình không được mạnh mẽ cứng cáp bằng người. Các nhà giáo dục thường nói: « Cái hồn khỏe ở trong một xác lành » Dân mình phần nhiều nghèo đói khổ sở, lại không biết phòng bệnh, không biết vệ sinh, nên thân thể thành ra suy nhược, mà sinh ra lắm tật bệnh. Thật thế, ruộng đất nước ta dầu có phì nhiêu, giồng giọt tuy được tiện lợi, nhưng dân số một ngày một thêm chen chúc, mà kỹ nghệ lại còn sơ sài, nên chỉ lắm người làm ăn đầu tắt mặt tối quanh năm, mà chung quy vẫn không đủ nuôi miệng, ấy thế mà lại không biết thì-hành những phép vệ-sinh phòng bệnh, nên chi phần nhiều người thân thể yếu ớt còm cõi, chẳng tật nọ cũng bệnh kia. Thậm chí một vị lương-y qúy-quốc đã phải nói: « Trong một trăm người Nam, có đến chín mươi chín người mắc bệnh lao rồi, hoặc kỳ bộ bệnh lao. » Một giống nòi thân thể suy nhược kém hèn như thế, thì lấy đâu được linh hồn sáng khải, trí-tuệ thông minh. Ta cứ xem như một cậu học-sinh trong khi trong mình khỏe mạnh, thì đọc sách cũng dễ hiểu, viết văn cũng chóng xong; đến như những lúc thân thể một nhọc thì trí não cũng ê chề, học mãi chẳng thuộc, nghĩ mãi chẳng ra, thì đủ rõ cái thân thể quan hệ mật thiết với trí não, mà người mình trí não kém người, một phần cũng bởi sức lực không bằng người mà ra đấy.

Ấy đại để căn-nguyên cái bệnh lười của người mình là thế, ngày nay cứ kể các căn-nguyên ấy cũng đã trừ được đi nhiều, nhưng cái di hại từ đời kiếp nghiệp lại nào còn lại, chưng cứng chưa phải một ngày đã trút sạch được vậy.

L. Th.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 19 Février 1923

Xe hỏa đụng nhau

Một chuyến hỏa-xa cấp bành, và một chuyến xe hàng hỏa đụng nhau ở Epernay, 13 người chết và 36 người bị thương. Người sếp ga và người bẻ ghi đã bị bắt.

Việc trú-bình trong hạt Rhur

Một người binh Pháp bị một người cảnh-sát nước Đức bắn bị thương, bèn bắn lại thì bèn kiểm-sự cũng bị thương.

Paris, ngày 20 Février 1923

Tại hội - đồng các quan Thượng - thư

Hội đồng các quan Thượng thư quyết ngài bổ quan Merlin vào chức Toàn-quyền Đông-pháp, và quan Carde vào chức Toàn-quyền thuộc-địa Tây-phi-châu.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 20 Février

Bác-sĩ Vaillant

Chiều hôm thứ hai, nhân tại nhà thi-sảnh Paris có cử lễ mừng bác-sĩ Vaillant, tướng quân Dubail là Chưởng-lý bộ Bắc-đẩu bội-tinh có giao cho bác-sĩ Vaillant cái huy hiệu về đệ nhị đẳng Bắc đẩu bội-tinh. Quan đại-sứ nước Hoa-kỳ cũng giao cho bác-sĩ bức kim bội-tinh của hội đồng coi về công cuộc từ-thiện Carnegie.

Việc thợ mỏ đình-công tại Pháp

Số thợ mỏ đình-công trong hai quận Nord và Pas de Calais đã bớt đi nhiều. Tại một vài mỏ thợ-thuyền đã làm lụng như thường. Trong quận Loire, quận Gard và quận Moselle, thì tình trạng vẫn như trước. Trong quận Aveyron và quận Lara, thợ-thuyền làm việc đã cả. Tại Carmaux, thợ-thuyền đông thanh phần đối việc quyết nghỉ đình-công.

Việc trú-binh tại nước Đức

Hai tướng-quân Payot và Godley vẫn điều-đình với nhau ở Cologne.

Ngày hôm thứ hai, binh Anh sẽ rút ra khỏi đoạn hỏa-xa đi qua miền thuộc về quyền Anh từ Grevenbroich đến Morken, để cho hai chánh-phủ Pháp Bỉ được đảng đường hỏa xa Dasseidorf-Sonss-Daren-Aix-la-Chapelle.

Trong hạt sông Rhur, tình trạng vẫn như cũ. Song sem chừng người Đức đã bớt gắng hơn trước.

Người làm hỏa xa, và người làm thương-chánh bị tại quận Alsace đã đến nhận việc tại các sở thương-chánh mới đặt ra ở Appenweir, v. ở Offenburg. Hiện nay các chuyến xe than ở Đức chở sang Pháp, Bỉ cũng được mấy, nhưng khi nào việc vô vi hạt sông Rhur được công hiệu, thì Đông-minh cũng đã khi cụ mà vận tải được nhiều than.

Chánh phủ nước Đức vẫn cấp tiền cho bọn dinh-sông. Tại Wiesbaden chín người phát lương cho bọn làm hỏa xa đình công đã bị bắt. Viên chủ sự sở Đặc-báo Darmstadt nhận rằng có trông-nom việc phát 300 triệu marks cho bọn thợ thuyền đình-công. Chánh-phủ Pháp sẽ trừng trị việc ấy.

Hoa-kỳ đối với việc t ủ binh

Trong khi M. Glass, là nguyên-lão nghị-viên về hạt Virginie, nguyên thượng-thư bộ Tài-chánh cấp lại M Borch, tại nguyên-lão nghị-viện, ông có nói: « Ta chớ nên thương nước bức khẩn nọ kia nữa. Ta nên nghĩ xem nên nước Đức đắc thắng, thì nước Đức định làm những thế nào. Nếu Đức đắc thắng, thì có lẽ Đức sẽ chiếm đoạt cả nước Pháp nước Bỉ kia đấy.

Ông lại nói. Giả thử nước Hoa kỳ gặp cái cảnh-ngộ như nước Pháp, thì nước Hoa-kỳ cũng phải làm như nước Pháp, mà đem quân đến đóng trong hạt Rhur vậy.

Các hạng thuế tại Pháp

Tuế ngoại-ngạch trong tháng Janvier 1923 thu được một nghìn năm trăm mười hai triệu quan hơn số thu trong tháng Janvier 1922 là 182 triệu, và so với số dự thu cũng được nhiều hơn. Tuế chính ngạch trong tháng Janvier 1923 thu được ba trăm bảy mươi triệu quan, so với số dự thu và số thu được tháng Janvier 1922 cũng được hơn nhiều. Số tiền tại kho thu được về khoản bồi-thường binh phí, và về khoản bán các sản-vật lưu trữ được hơn hai nghìn hai mươi ba triệu quan. Trong tháng Janvier 1923 số hàng hóa nhập cảng được hai nghìn một trăm bốn mươi tư triệu, hơn tháng Janvier 1922 được sáu trăm tám mươi nhăm triệu. Số hàng hóa xuất cảng trong tháng Janvier 1922 được một nghìn sáu trăm chín mươi sáu triệu, hơn số thu trong tháng Janvier 1923 được hai trăm năm mươi triệu.

Tại Tuế-dân nghị-viện

Chiều hôm thứ ba, tiền-bạn của Thủ-dân nghị-viện đã nghe M. Poincaré trần thuyết về các công việc trong hạt sông Rhur, trong miền Đông-âu và ở Mo-sul.

Việc nước Ý

Nhà điện báo *Havas* nói rằng thương-mại-giới và tư-bản-giới nước Ý rất lấy lấy làm hoan-nghênh lời ông nguyên-lão nghị-viện Croce. Dư luận nước Ý nói: Lần này là lần đầu trong một nghị-viện Âu-châu, có một nhà chánh-trị danh-giả như M. Crespi công bố rằng cái vấn-đề quan-trọng nhất mà Âu-châu và thế-giới phải giải-quyết ngày nay, là cái vấn-đề bảo-toàn cuộc binh-an của nước Pháp. Ngoài việc ấy hiện nay các bảo quản đương có động cuộc tương-thân tương-ái của hai nước Pháp Ý.

Việc nước Thổ-nhĩ kỳ

Ismet Pacha và Kémal Pacha gặp nhau ngày hôm nay ở Eske Cheir để đi Angora vì ngày hôm tới tư nay Ismet Pacha sẽ trần-thuyết tại nghị-viện về việc giảng hòa tại Lausanne.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quản gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quản cả giấy quán báo, chứa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được để cho tiện giấy quên khéo

* Nếu xi không gửi tiền theo thì sở đã nguyên như cũ hoặc phải trả nộp hơn.

Bài ca Âu-trí-viên

LXVIII

Cha sinh mẹ dưỡng ra ta,
Cái đường khôn dại ngay là từ đây.
Bé thì luyện tập cân tay,
Lớn thì bút mực theo thầy hôm mai.
Học cho đến bực đại-tài,
Dẫu rằng trai gái kém ai ở đời.
Trai thì dự việc bể ngoài,
Gái thì kim chỉ chở sai tấc lòng.

LXIX

A! A! ...
Này vườn ấu trĩ đâu ta!
Hội Khai-trí mở gọi là vườn chung.
Ươm đã biết hay không?
Bé-bé mấy tiếng bế bồng nhau sang.
Ba-ba tiếng nhỏ đã vang.
Hô-reo tiếng lớn rậy làng bé-bỏ.
Bo-né được chát ăn thừa,
Song thân đi sớm về trưa yên lòng
Ba-ta ngày tháng thong-dong,
Ngoài khoa thất-giác, trong vòng *anh-tuy*.
Võ lòng *nu biêng công-duy*,
Chắc gần nhất-mẫu sớm khuya biết
dần.
Ngày ngày tu-tấm tắm thâu,
Chân tay mạnh-mẽ, tinh-thần khác
xưa.
Lớn đã ươm được móc mưa,
Tỏ-tông rạng tiếng, thân vừa lớn nơ.
Tổng-ga giục gọi cỏ-cờ,
Nước trong, cỏ tráng sớm phô vẻ
vàng.
Hai mươi nhăm triệu Hồng-bàng! ! !

LXX

Hè hè, hè hè, hè hè,
Ta ra ta nhảy, có kẻ cho khuây.
Tuổi xưa đâu có như vầy,
Nhờ người Khai-trí, ra tay lẹ làng.
Lạ đem Tân-đức mở mang,
E-ấp trong tuồng ấ các làng đều hay.
Đồng-bao đề có mấy tay,
Mà cho con trẻ ngày nay tự đoàn.
Vườn này là tiền giang san,
Sum vầy mai trúc, huệ lan một nhà.
Kẻng hay coi mẹ coi cha,
Mà công nuôi nắng, lại là qui công.
Có lòng thương sẽ nghèo không,
Lập vườn ấu-trĩ, vun trồng nài nhi.
Tiếng đồn đã khắp ba kỳ,
Tiếng khen nào nức, nào vì Âu-viên
Văn-minh bởi thế mà nên,
Loài người bởi thế, vững bền về sau.
Dân có mạnh, nước mới giàu,
Công on Khai-trí, sâu cao biển trời.
Trẻ coo thơ ấu non lời,
Vui lòng tiên khiển, nêu bài ca ngâm.
Cảm tình của hội ngân năm.

HÀI ĐÀM

Câu chúc khác thường

Hôm qua tôi đương đi phố nọ, bỗng thấy một ông chúc một ông :

— Năm mới, mừng tuổi bác, năm nay ế hàng phải năm hàng mười năm ngoái !

Tôi ngạc nhiên : « Chết nỗi ! năm mới mà chơi nhau những câu thế có rông sự buồn bán người ta đi cả sầm không ! .... » Sau tôi bắt-thần mới biết ra ông kia là chủ một hàng xăng !....

Sơn-phong

VẦN UYÊN

Vịnh tết suông

Nhà mẹ con bay chớ nặng tình.
Tết nhà như thế mới vẻ-vinh.
Không nên đố đá nên tranh đất,
Chẳng phải cáng nàng khỏi giật mình.
Bánh trái làm cau thêm hại tá,
Thịt thà chẳng bõ tốn đưa nàng.
Phong lưu là vẫn phong-lưu mãi,
Xuân ngự phòng xuân đào xứ nguình.

I. Đ Q.

Vịnh cơ tạo hóa

Cơ tạo-hóa in tai phụ-phụ,
Cuộc tuế-hoàn lắm lúc vui thay !
Đông qua xuân lại đó rồi,
Dẫu trăm năm cũng một ngày đó vui !

Câu đối tức cảnh

I

Đường lợi danh, khôn dại lọ bàn chi, nên biết rải may đành mặc phận ;
Cõi trần thế, giàu ghèo âu cũng vậy, sao cho trong trẻo mới hơn người.

Câu đối tại chỗ tiếp khách có sân cảnh

Gỏ đưa mát mẻ vui lòng khách ;
Hoa nửa lung lay cợt dạ người.

Lưu-công-Hiệu.

Hội Khai-trí tiến-đức mở cuộc đấu-xảo mỹ-thuật

Hội Khai-trí tiến-đức định mở một cuộc đấu-xảo mỹ-thuật để giúp cho các nghề khéo nước Nam chấn-hưng lên và giữ lấy lẽ lối đẹp của các tay thợ giỏi đời xưa.

Cuộc đấu-xảo này là đấu-xảo các mỹ-nghệ có thực-dụng, vì Hội Khai-trí tự nghĩ rằng về cái kiểu nhà đẹp, chế cái đồ dùng khéo cũng thuộc về mỹ-thuật như chạm pho tượng hay là vẽ bức tranh vậy. Thế nào gọi là mỹ-thuật? Mỹ-thuật là chế ra một cái đồ gì phải sáng nghĩ cho thành-thực, phải điển tả cho khôn khéo, phải làm cho rõ ràng đồ ấy dùng để việc gì và chế tạo làm sao cho xứng đáng với việc ấy, lại phải kén chọn cái vật liệu gì mà làm cho được thật xứng-đáng. Nói tóm lại thời một cái đồ gì, muốn cho có thể gọi được là đồ mỹ-thuật, phải làm thế nào cho không thêm không bớt được tí gì, nếu thêm hay bớt thì nó giảm mất cái hình-dung ý-tứ đi. Bởi thế nên chữ trong rằng cứ tô-điểm nhiều là đẹp đâu, thường có khi làm rậm rạt quá lại mất cả cái vẻ điều-hòa mà làm giảm mất tinh-thần đi.

»Tuy Hội Khai-trí định mở riêng cuộc đấu-xảo này cho những tay thợ khéo trong nước, nhưng không phải những tay mỹ-thuật đại-gia không được dự và những bức họa, những pho tượng không nhận đâu. Nhưng Hội thiết nghĩ rằng đời nào cũng vậy, nước nào cũng vậy, gây nên một nền mỹ-thuật có đặc-sắc phần nhiều là ở công-phu những thợ-thuyền mà ra. Thử trông xa nhìn rộng ra các nước Đông Tây, mà xét xem những đời mỹ-thuật rất thịnh, có phải phần nhiều là gốc ở các nghề thực-dụng trong dân-gian không? Vậy thời cuộc đấu-xảo này phải lựa lọc lấy những đồ giản-dị để coi, nhưng hình-thức phải cho công-xảo và phải cho thiết-thực với sự thường dùng. Ở Bắc-kỳ ta cũng như ở Đại-pháp và ở các nước, lúc đâu bao giờ cũng phải lựa-lọc như thế. Vậy thời nào là những tay thợ khéo trong nước, nào là các công cai ông phó các nghề, nên nghĩ sớm sớm mà chấn hưng cho các mỹ-nghệ ở xứ này! Nên tỏ cho bọn tân-tiến sau này biết rằng: *nhất nghệ tinh nhất thân vinh*, và ở đời không gì quí bằng làm được cái đồ hay đồ khéo.

Ngày nào mở đấu-xảo và kỳ-hạn bao nhiêu, sau này Hội sẽ công-bố, nhưng hiện nay xi muốn đấu-xảo và định đấu-xảo gì, xin cho Hội biết trước, hoặc có bài hạn gì xin cứ viết thư cho Hội.

Hội Khai-trí tiến-đức

Bài ký từ Huế đến Vân-nam-phủ

của M. Bửu-THÀNH-VĂN soạn

(Tiếp theo)

Tối ra đều chào và cám ơn mấy người thầy tu, rồi tôi đi ra ăn cái điểm tâm bằng cây. Trên nóc của gian và chim ác-là làm ổ để nhiều. Hai bên đường đi ra, thì có mấy cái nhà gạch ngói để mấy cái hình lớn bằng sức bằng gỗ hay là vôi của mười tám

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 21 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 $ 45

Cuộc công thái Đông-pháp. — Hội-đồng coi việc rước có công thái Đông-pháp ngày 1er Mars này vẫn như hội-đồng kỳ trước tới.

MM. Défrenne quan chánh sở Tài-chính, chánh Hội-đồng; **Gérbinet** đại-biểu quan chánh Thanh-tra; **Lê-văn-Ngọc**, tổng đốc tòa Thượng-thẩm; **Phát hỏa.** — Hồi 12 giờ trưa hôm mồng một Tết, ở cạnh Nhà thương đau mắt [illegible]. Lửa mới bắt lên một lúc mà [illegible] có người ở [illegible] đẩy ngọn cháy [illegible] đều chạy cả [illegible] Lúc ấy, đã độ trong

Trộm vòng vàng. [illegible] Huệ ở đường 88 số 97 trình rằng [illegible] tối [illegible] tức [illegible] trong [illegible] vàng [illegible] 80 đồng trên [illegible].

Do Thư viện Quốc gia Việt Nam quản lý. Vui lòng tuyệt đối không sao chép hay chia sẻ khi chưa được phép bằng văn bản.

cái cửa chùa bên hông chùa. Khi ấy đã tám giờ rồi, vậy thì đi đã hai giờ đồng hồ rồi chứng tám hay là mười kí-lô-mét mới đến chùa. Tên phu kiệu bèn mở cái cửa đó, là vì nó quen thảo chỗ đó là gần nơi nhà mấy người Thầy chùng ở chơn các cửa khác. Khi nó kêu ba tiếng rồi, thì mấy người thầy tu chạy ra mở cửa. Mỗi người đều cầm một chén cơm có đồ ăn và đũa, bởi vì các thầy tu đương ăn cơm buổi mai. Ăn chay, vì thầy đồ ăn là chỉ trái mà thôi. Họ ra dấu hiệu tỏi lên trên chùa. Tỏi đi lẻn. Tỏi thường là cái chùa lớn lắm, tế ra nhỏ xiểu. Hình nó vuông bốn phía; mỗi bên nóc chừng bốn thước tây bề dài. Bề cao chừng năm sáu thước. Ấy là phỏng chừng mà thôi. Mỗi mặt đều có tám cánh cửa đóng. Mỗi cánh cửa đều chạm cả, không có bản lề; mở hay là đóng là nhờ một cái then khuôn cửa lòi ra trên dưới rồi lắm trong lỗ đòn tay trên nóc chùa và phía dưới nền chùa mới vững đặng. Những cây cột tròn mà trơn không chạm, bề tròn chừng năm tấc tây. Mấy cây cột đó thì đứng theo một hàng với cửa chung quanh chùa mà thôi, nghĩa là trong lòng cũng chùa không có cây cột nào cả. Cái sườn chùa giống như mấy cái sườn nhà nhỏ của chúng ta làm chơi nơi các chỗ chơi mát gọi là squares. Lúc làm cái chùa, thì người vẽ cái kiểu ý muốn làm cách cho lạ hơn kiểu thường. Nghĩ ra kiểu như vậy làm thiệt hay lắm. Cho nên thiên-hạ đến chùa hoặc có ý coi chùa chơi mà thôi, hoặc có ý cúng quấy thì thấy cái trong chùa làm khéo đều khen cả. Bề tròn nhiều những tấm này, miếng kia nhỏ nhỏ đều chạm trổ cả, rồi rắp đính lại cùng nhau đứng mà đó cái mái nóc chùa mới rồi. Cái chùa thì toàn bằng đồng cả, không có vật chi khác đem dùng mà cất cái chùa đó, cho đến đồi ngói cũng là bằng đồng. Thiệt chắc chắn như vậy.

Còn phía ngoài, mà trên mái chùa thì không có hình người hay là sắc-vật như các chùa khác. Tôi còn nhớ rằng có treo nhiều cái chuông nhỏ mà thôi. Những cái mặt vách bên chùa cái mặt nền, mấy cái lan-can chạy vòng cái hàng ba xung quanh chùa, cái thang từ dưới đất lên mặt nền chùa, cả thảy đều bằng đá cẩm-thạch tốt lắm. Cái chùa thì khéo, tốt, mà đồ chưng thờ ở trong lắm thường quá, không xứng. Đồ bằng cây sơn đỏ, ghế, bàn, trống mõ, chuông không đáng để vào đó, vì xấu quá. Nên người đến đó coi chơi hay là cúng thì nên có ý x ét việc đó, tuy là không trọng cho lắm, đều cho biết là chừng.

Nhà ngủ, nhà ăn, nhà nhóm, nhà ống, nhà chứa đồ nhà bếp đều bằng gạch ngói và gỗ cẩ thiệt rộng rãi. Ngoài sân, thấy phơi những các thứ đậu, trái cây và ớt nhiều lắm.

kiệu thấy đổi nhau mà chạy vừa vừa. Tôi sợ tế lắm nên tôi biểu họ đừng chạy mau. Tôi ra dấu thì họ hiểu ngay.

Trên nửa vá dưới đồng, thì thấy người được, ngựa cái, ngựa con, trâu bò, dê đương ăn cỏ.

Mấy cái nhà bên nước chè trong các xóm, mà xây mặt ra đường đi, khi tôi đi thì trống trải, mà bây giờ tôi về thấy đầy người ta. Trong mỗi nhà che chừng mười cái bàn xung-quanh có ghế mấy người Khách ngồi, đội nón vải đen, lại có khăn xanh bao nữa, bịt ở cụt vải xanh, quần xanh xắn lên đầu gối. Không có đồ chi cả. Mấy anh đó uống nước trà, rượu, hút thuốc ống điếu, đánh bài và nói chuyện cùng nhau. Coi ra người nhà quê phần nhiều. Đến đó chơi như trong các phố văn-minh nước khác có mấy người làm công đến nơi cần-tiu hay là chỗ bán rượu ăn uống chơi vui như vậy.

Sắc-vật chỗ đồ đi cả hết, có người đi chưa mà đồ chúng nó có đồ ăn thì đi trước tôi, có đồ ăn theo sau chúng đi các đường khác nữa.

Còn chừng nửa giờ thì về đến phố Vân-nam-phủ. Tôi ngó thấy phố fy rõ ràng. Coi ra thì thấy chung-quanh phố rộng chừng năm sáu kí-lô-mết.

Ngó lên phía bắc (trông trải), không có nhà và cây cối chi, nên thấy một phần cái vách xám của cái thành rõ lắm. Trong thành thì cây to thấy cao hơn vách tường thành.

Đúng mười hai giờ, tôi về đến nhà hàng của tôi. Tôi biểu hai người không chiều đem kiệu lại tôi đi chơi. Rồi tôi đi ăn cơm trong buồng tôi. Khi xong rồi tôi nằm nghỉ một chập

(còn nữa)

Xuân thủ đàm ân

Các hàng quan lại có lên sau này được thăng thưởng về dịp xuân-thủ.

Hồ-tịch-sứ Khai-hóa:

Quan Phạm-v-Thụ, Tổng-đốc Nam-định.

Quan Nguyễn-hữu Bắc, Tổng đốc hàm, hưu trí, quán Hà-đông.

Tham-tri:

M. Ng-đức-Tú, tuần phủ hưu-trí, quán Hải-dương.

Hồng-lô tự-khanh:

M. Đinh công-Thịnh, chánh quan lang, quán Hòe-bình.

Quang-lộc tự-thiếu-khanh:

M. Bùi-Bành, án sát Yên-bay.

Chánh-cửu-phẩm văn-giai:

MM. Ma-v-Linh, Hoàng-đình-Duyên.

Tăng-tứ-phẩm bá-hộ:

MM. Dương-v-Thuộc, Nguyễn-v-Ái, phố-trưởng Sông-tô-lịch, Nguyễn-lê-Xoạn, phố trưởng Thanh-phẩm; Ng-văn-Chuyên, phố trưởng Phúc-kiến; Trần-quang-Thiều, phố trưởng hàng Hồng.

Hoàng-thân Xiêm-la và phái-bộ Nghị-viện đến Hanoi. — Hoàng-thân đe Kompongset cùng với công-chúa Majourasak Hoàng-thân Semsavath nước Hoàng-thân Xiêm-la và hai quan nghị-viện Đại pháp Marc và Valude đã đi chuyến xe-lửa thường ở Vinh đến ga Hanoi chiều hôm qua lúc 5 giờ 45. Sở Hỏa-xa có cho mắc hai toa salon vào chuyến xe ấy để các ngài ngồi. Quan docteur Le Roy des Barres, chánh sở Y-chính Hanoi và quan ba bảo quan Toàn-quyền đi đón các phái-viên cũng đi chuyến xe ấy đến Hanoi. Nhà la-ga có trần thiết lịch-sự, ở giữa giữa có giải bức thảm đỏ từ ngoài cửa ga cho đến bến xe. Trong nhà la-ga thì kéo có tám tấi và bày những chậu cây xanh, lối đi từ hiên ra đến cửa thì lính khố xanh đứng bồng súng hai hàng.

Trước giờ xe đến, quan Thống-sứ, quan Bộ lý, các quan nguyên-soái cùng các quan Tây Nam, các đại-biểu các hội đi đợi sẵn ở hiên ga đông lắm.

Khi Hoàng-thân và các phái-viên tới nơi đều lên xe ô-tô về thẳng phủ Toàn-quyền.

Sáng hôm nay, hồi 10 giờ rưỡi, các phái-viên đã tiếp các ông đại-biểu các các hội tại phủ Toàn-quyền, có theo thứ tự như sau này:

1° Hội-đồng ủy-viên thành phố; 2° Phòng Thương-mại; 3° Phòng Canh-nông; 4° Hội-đồng trị-sự của hội Nông-công-thương; 5° Hội liên hiệp của các nhà trồng cà-phê; 6° Hội các nhà kỹ-nghệ Tây ở Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ; 7° Hội các nhà cựu chiến binh Tây; 8° Hội-đồng ủy-viên của các hội Ái-hữu Tây; 9° Hội đồng Tư-vấn Bắc-kỳ. 10 Hội Khai-trí tiến-đức; 11° Hội Ái-hữu của những người Tây làm ở các nhà công-thương 12° Hội Ái-hữu của những người Nam làm ở các nhà công thương; 13° Hội Bảo-trợ các trẻ con lai; 14° Hội Việt-Nam thanh-niên.

Chiều thì đi xem nhà Thuốc lá và lò nung đồ sứ.

Hồi 5 giờ đến thăm hội Khai-trí tiến-đức và buổi tối dự tiệc tại phủ Thống-sứ.

Tối mai thì phòng Canh-nông phòng Thương-mại và Hội-đồng thành phố sẽ mở tiệc đãi các ngài tại nhà khách-sạn Métropole.

Sáng 24, sẽ có một chuyến xe-lửa riêng để quan Toàn-quyền và các phái-viên lên Vinh-yên khánh-thành các sông dẫn thủy nhập điền. Sáng hôm ấy các ngài xơi cơm tại tỉnh Sứ Vĩnh-yên.

Tàu *Yelon* khởi-hành ở La Pallice ngày 18 Février đi Alexandrie và Đông-pháp.

HOTEL DES COLONIES

HANOI

Chỗ nhà số 82, phố hàng Trống, nay đon một phòng riêng để tùy thích các qui-khách muốn dùng riêng hẳn ở đấy cho biệt-tích hay ngồi chung ở đang nhà cũ nay cũng thế.

Người làm trong Hôtel biện nay đổi mới cả.

Giá bữa ăn như sau này:

Có rượu . . . 1$20

Không — . . . 0.90

3631

Tiệc đáp ông Bưởi. — Nhân dịp ông Bạch thái-Bưởi được thưởng thụ bộ ngũ đẳng Bảo-đẩu bội tinh, thì tòa « *Khai-hóa* nhật báo » và ông chủ-nhân Đoàn-đình Ấn-quán, đến ngày chủ nhật 25 Février hồi 5 giờ chiều sẽ đặt một tiệc rượu sâm-banh mừng tại hội-quán hội Khai-trí tiến-đức.

Quan Thống-sứ Bắc-kỳ sẽ đến gần hội-tinh cho ông Bưởi và ngài sẽ làm chủ tiệc ấy.

Từ chức. — M. Ng-văn-Tiu, thư ký ngạch tòa Sứ, trước có nghị-định đổi đi Hà-giang thì nay được từ chức theo như đơn xin của ông.

CÓ ĐẤT MUỐN BÁN

Một khu đất tại bờ sông (Quai Clemenceau) ước độ 880 thước vuông, có cả xưởng bán hàng nữa.

Ai muốn mua xin hỏi tại số 8, phố hàng Bát cũ (Rue Vieilles des Tasses) Hanoi. 3533

Mấy việc chữa cháy. — Quan Nguyên-soái coi đạo quân Trung Bắc kỳ vừa mới thưởng gấy khen một viên đội và ba người lính Tây đã có lòng can đảm chữa mấy đám cháy ở hàng Đào và phố Phúc-kiến mới rồi. Trong cái hỏa tai ở phố Phúc-kiến vừa rồi nếu không được hai người lính Tây xông vào đồng lửa mà lội được hai người dân bà Annam ra thì hai người ấy thật không khỏi chết cháy.

Cháy nhiều quá. — Sang đầu năm mới này hỏa tai nhiều quá, cứ những nơi đã biết đến ngày hôm nay thì hiện phải bảy nơi rồi là Hanoi, Haiphong Nam-định, Hưng-yên, Phú-thọ Cẩm-phả, Samoeun, có lẽ còn nhiều nơi nữa mà chưa biết đó thôi.

Cải chính — 86 báo 1770 ngày 10 Février vừa rồi, về mục « Thăng thưởng trong ngạch Bưu-điện » trong những ông được thăng Thư-ký hạng tư, có tên M. Ng-đức-Kiểm, đăng lầm là Ng-đức-Kiên, xép cải-chính lại cho đúng.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu, nhà số 9 (Rue des Pipes) số nhà 9 ở Hanoi.

Buổi chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nơi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3602

Ngoạch Học-chính. — M. Lê-văn-Hoan, giáo học bằng năm tại trường Thực-hành phố Đồ-hữu-Vị nay đổi về trường đạo Bắc Hanoi.

M. Ng văn-Minh, giáo học bằng tư đổi vào trường Thực-hành phố Đồ-hữu-Vị thay M. Lê v-Hoan. M. Minh mỗi tháng được 8 đồng phụ cấp.

M. Đặng-minh-Hậu có bằng sơ học được bổ trợ giáo phụ-biện, lương mỗi tháng 26 p.

M. Đỗ-đức-Ngọc, có bằng sơ học được bổ trợ giáo tập sự.

M. Đào-thế-Hường, có bằng sơ học được bổ trợ giáo tập sự.

Các viên trợ giáo ở tỉnh Nam-định có tên sau này được thăng thụ thụ hạng bảy:

MM. Ng-văn-Thu, Vũ-văn-Thiệp, Phùng-v-Chất, Vũ-đức Niên, Hoàng-v-Tuy.

M. Lê-v-Diên, trợ giáo tập sự được thăng thụ thụ hạng tám.

Các viên trợ giáo có tên sau này được thăng thụ thụ hạng bảy:

MM. Phạm-xuân-Tiêu, Phạm-Hồ, Chu-v-Gi, Vũ-đình-Thinh, Ng-duy-Bích, Trần-văn-Nan, Đặng-khắc-Nowong, Ng-bằng-Thanh, Hoàng-phúc-Long.

MỚI XUẤT BẢN

Cuộc Tang Thương

(Xã-hội Tiểu-thuyết)

ĐẶNG-TRẦN-PHẤT soạn

114 trang giá . . . . . 0$30

Tiền cước, mỗi quyển . . 0 14

Ai muốn mua xin viết thư cho *M. BÙI-XUÂN-HỌC*, 61-63 Rue du Coton Hanoi.

3620.

Kính đáp các ngài mua sách luật mới. — Nhiều ngài đọc báo viết thư hỏi mua bộ luật mới của quan phó Bình-lương A. Dejean de la Batie bằng chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán, vậy bản-quán đáp chung để các ngài rõ rằng: bộ luật mới này toàn bằng chữ Pháp cả, không có chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán.

Mất súng. — Một người bếp Tây trình rằng một tên phu xe lấy trộm mất một khẩu súng đi săn giá 43 đồng.

Kính đáp các ngài mua sách tuật mới. — Nhiều ngài đọc báo viết thư hỏi mua bộ luật mới của quan phó Bình-lương A. Dejean de la Batie bằng chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán, vậy bản-quán đáp chung để các ngài rõ rằng: bộ luật mới này toàn bằng chữ Pháp cả, không có chữ Quốc-ngữ hay là chữ Hán.

Mất súng. — Một người bếp Tây trình rằng một tên phu xe lấy trộm mất một khẩu súng đi săn giá 43 đồng.

Hỏa tai. — Sáng mồng một tết phố Đinh-lan phát hỏa, cháy mất 160 nóc nhà lá. May không hại đến mạng người, nhưng số tổn hại cũng khá to.

HƯNG-YÊN

Hỏa-tai. — Chiều mồng 4 tết, hồi quá 5 giờ ở phố Hữu-môn (phố Khách) phát hỏa cháy mất hai nếp nhà lá. Sáng mồng một tết phố Đinh-lan phát hỏa, cháy mất 160 nóc nhà lá. May không hại đến mạng người, nhưng số tổn hại cũng khá to.

HƯNG-YÊN

Hỏa-tai. — Chiều mồng 4 tết, hồi quá 5 giờ ở phố Hữu-môn (phố Khách) phát hỏa cháy mất hai nếp

Khoản 149. — Mỗi xe đều phải có đèn, trước thì giương trắng sau thì giương đỏ. Nơi giương trắng phải có số cái xe, bề cao chữ số 11 là phải đến 5 phân tây.

Xe cao-su phải có chuông.

Khoản 150. — Mỗi tháng quan Cảnh sát mới khám xe. Quan lý xét, như xe không có thể cho thuê được, thì

Khoản 158. — Những chỗ đỗ thường phải có chỗ để thăng xây vôi. Dưới đất phải tráng bê-tông hay là ciment Mỗi tuần mỗi quét vôi. Người ở nhà nào phải lo nhà ấy. Nhà nào chưa có thì hạn hai tháng phải sắm thùng.

Khoản 159. — Cửa lấy thùng rá thì phải có cửa gỗ mà che cái thùng lại, cửa tiêu không động làm ngã có thể cho thuê được, thì

Nhưng mà . . . quan tổng-trưởng đã làm thế, Côn-bé còn ông ạ.

— Làm thế nào ?

— Ngài đã kiếm giao cho ngu bộ đã cả số tiền một cách rất tỉ trang nhã, ngài lại dạy cho bao-giờ công quĩ cũng doanh-dư, nếu càng để nhiều ngụy dụng.

— Đã cả số tiền ! Phúc-kê đã kiếm giao cho tôn-ông hai vạn lạng, chứ không những là năm nghìn lạng mà thôi ư ?

— Thưa tôn-ông, vâng.

— Vì cớ gì vậy ?

— Để cho ngu-bộ đỡ công đi lại đòi ba phen.

Côn-bé nói :

— Dám thưa tôn-ông, quan tổng trưởng ngài làm như vậy thật là trái phép.

Đạt-ta-nhan bèn hỏi :

— Ngài dạy thế là nghĩa làm sao ?

— Tôi nói là nói cái ngân-đơn của tôn-ông đó. . . . Xin tôn ông có bằng lòng cho tôi được xem chăng ?

— Ngu bộ xin sẵn lòng liền. Thưa dạy.

Côn-bé vội vàng giật lấy tờ giấy, làm cho nhà ngụy-làm trông thấy cũng phải lấy làm ấy nay trong lòng, mà chẳng biết là lại hỏi rằng sao lại đưa mảnh giấy ấy ra.

Côn-bé nói :

(1) Một nhà Toán học đại tài người Hy-lạp, vồng kỷ thứ sáu trước Thiên-chúa giáng-sinh.

ĐỒNG-HỒ

đeo tay hiệu vuông

BỌC VÀNG,

BẢO HÀNH 10 NĂM

Máy chạy tốt,

kiểu đẹp bằng

Một nơi kim

chỉ độ sang

Người ta cần dùng nhiều thợ về coolis để làm việc tại mỏ than Đông-triều.

Hỏi tại : Ông-bí ở Quảng-yên ; số 2, phố Francis-Garnier, Haiphong. Ở Thái-bình và Nam-định thì hỏi viên thay quyền cho bản-hội. 3558

Bản-hiệu mới về và mới in được nhiều thứ tranh thầy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VÂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và sẽ truyện-thêu

75, Phố hàng Bông, Hanoi

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Cuộc diễn-kịch hoãn lại. — Cuộc diễn-kịch « Les Tuenses » của Mặt-giăng tiên-sinh trước định diễn tối 24 này khai diễn, nhưng nay có một bà đâm đoàng vai trong tấn kịch ấy khó ở, thì cuộc ấy hoãn lại đến hôm khác, chưa định trước vào ngày nào được.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

№ 145 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : PHẠM-BỘI-CHÂU

Xưa nay, các nhà võ-tướng, khi đã đến nhà mình, tất là cần đến tiền lắm lắm, nên chi có phải đứng chầu chực đến nỗi chân mọc rễ xuống đất, cũng phải chịu khó đứng vậy không hề có dám nản lòng.

Côn-bé bực người nghĩ rằng chi bằng ta bớt cái cách ngạo nghễ đi thì hơn, và ta gọi hẳn lại. Nghĩ vậy bèn gọi lớn rằng :

Hê ! Đạt-ta-nhan tôn-ông ơi. Sao mà ông biệt tôi thế ?

Đạt-ta-nhan bèn quay lại, thản nhiên mà nói rằng :

— Chẳng biệt ngài thì tôi còn ở lại làm chi nữa ? Có còn chuyện chi mà nói nữa đâu, có phải không ?

— Tôn-ông đã có lệnh chỉ, thì tất tôn-ông còn phải lĩnh tiền chứ.

Đạt-ta-nhan thấy Côn-bé phân-vân trong trí ; bụng ngại mừng thầm, bèn nói :

— Ngu-bộ ở lại cũng vô ích. Côn-bé tôn-ông ạ. Cai ngân-phiếu này đã trả tiền rồi.

— Trả rồi ư ! Vậy chớ ai trả thế ?

— Quan Tổng-trưởng chớ ai.

— Côn-bé tái mặt đi, giọng nói nghẹn lên đến cổ :

— Nếu ông đã lĩnh tiền rồi, có chi ông còn đưa cái mảnh giấy này cho tôi xem. Điều đó xin ông khá phân trần cho tôi rõ.

— Đó là theo như cái mệnh lệnh mà hồi nãy ngài đã nói đến một cách rất khéo đó. Thưa ngài. Tổng-trưởng đã truyền cho ngu-bộ được lĩnh một phần tư cái tiền lương bưu-bổng mà Thánh-hoàng đã ẩn lộng ban cho. . .

Côn-bé hỏi :

— Ở tỏi đây ? . . .

— Chưa hẳn đã như vậy. Thánh-hoàng có truyền cho ngu-bộ rằng : Người khá đến nhà viên Phúc-kê ; nhưng có lẽ viên Tổng-trưởng ỷ không có tiền đâu, khi đó thì người sẽ lại đến nhà viên Côn-bé.

— Mà . . . ở nhà quan Tổng-trưởng đã có tiền rồi ư ?

Đạt-ta-nhan đáp :

— Phải. Không thiếu gì tiền . . . Ngu-bộ đám chắc làm vậy, vì Phúc-kê công không những chỉ giao cho ngu-bộ một phần tư là năm nghìn lạng mà thôi. . .

Côn bé thấy trả công một nhà quân nhân mà trả đến một số tiền to như vậy thì lấy làm ngạc nhiên, cũng như Phúc-kê vậy, bèn la lên rằng :

— Một phần tư mà năm nghìn lạng ! Thánh thử lượng những hai vạn lạng kia à ?

— Đúng lắm, Côn-bé tôn-ông ạ. Chả chê ! Tôn-ông tinh giỏi chẳng kém gì ông Pythagore (1) thuở xưa. Phải, hai vạn lạng.

Côn-bé mỉm cười một cách thâm độc rồi nói :

— Gớp mười lượng một viên Tham trí Hộ-bộ. Tôi xin có lời mừng cho tôn-ông đó.

Đạt-ta-nhan nói :

— Ô ! Thánh-thượng ngài còn ân hận rằng ngài ban cho thế còn là ít quá, bởi vậy nên ngài có hứa rằng sau này khi nào ngài giàu có, bấy giờ ngài sẽ lại hậu thưởng cho. Nhưng xin thôi, ngu bộ còn đang vội lắm . . .

— Phải, ông cứ đợi nhà vua chết có ai bảo sao. Thế quan Tổng-trưởng đã trả tiền ông rồi có phải không ?

— Vâng, dịch địa như tôn-ông thì tôn ông cũng làm đến như vậy :

— Này này ! tôn ông ơi, thánh chỉ truyền rằng : « Trẫm truyền cho khanh nào tiếp được lệnh-chỉ này thì phải giao cho khanh Đạt-ta-nhan một số tiền là năm nghìn lạng, là một phần tư số tiền bưu-bổng trẫm để ban cho khanh ấy. »

Đạt-ta-nhan giả dạng điềm nhiên mà rằng :

— Quả trong thánh-chỉ truyền thế thật.

— Vậy thời, thánh-thượng chỉ truyền cho ông được lĩnh năm nghìn mà thôi, vì cớ gì ngu bộ lại giao cho ông quá cái số ấy ?

— Vì ngoài ta có nhiều, người ta muốn đãi tôi nhiều. Cái đó có can dự gì đến ai.

Côn-bé nói một cách kiêu ngạo mà rằng :

— Ra ông không tường những phương-pháp về kế-toán học, thảo hèn nào. Nhưng, đám hỏi ông, khi ông thiếu ngụ ai một nghìn lạng, thì ông lấy thế nào ?

Đạt-ta-nhan đáp :

Tôi chưa từng có thiếu ngụ ai một nghìn lạng bao giờ.

Côn-bé điên tiết quát lên rằng :

— Ấu là . . . Nhân ông có thiếu ngụ ai bao nhiêu, thì ông cũng chỉ trả đã có số tiền ông ngụ mà thôi chớ.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Xem vậy thì biết ra được một điều rằng : Ngài có cái thái độ riêng của ngài trong nghề kế-toán, còn như ông Phúc-kê ông ấy lại có cái thái-độ riêng của ông ấy.

— Thưa ông, chớ cái thái-độ của tôi mới là cái thái-độ tốt.

— Ngu-bộ không biện là không.

— Vậy thì thưa ông, ông đã lấy cái cớ gì của người ta không ngụ ông.

Cặp mắt Đạt-ta-nhan bỗng sáng quắc lên :

— Cái của người ta chưa ngụ tôi, ông nên nói thì thì phải. Côn-bé tôn ông ơi.

Côn-bé bỏi cái lòng ghen tức nổi không lên mà rằng :

Thế là ông ngụ lại của kho một vạn rưỡi đấy.

Đạt-ta-nhan bèn nói khảy rằng :

— Vậy ra ông cho tôi chịu đấy.

— Không khi nào, thưa ông.

— Ấu ! Thế là thế nào ? . . . Ông lấy lại của tôi ba cuộn u ? ông ?

— Ông trả lại để bỏ vào quĩ tôi đây.

— Tôi đây lấy à. A ! Côn-bé tôn-ông ơi, ông đừng có hàng thế . . .

— Hoàng-thượng đang cần tiền, tôn-ông ạ.

(Tiếp nữa)

HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN :

Chữa bệnh đau ngực, rao phổi, ho khan, hồ tivi, viêm xan... người ta thường mắc phải trong mùa này. Thứ đau nguyên : 1$75 một lọ; 0$10 nabalitre viên : 0$90 một hộ, dùng từng dược 12 ngày.

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS, số 54, phố Tràng tiền, Hanoi.

Bộ này tiết giới thay đổi thất thuở có nhiều người ốm!

Nhất là bệnh Grippe (Sốt-bo-um). Đau khắp cả thân thể, rức đầu, sổ bụng, đau ngực; nếu không biết cách chữa những chứng ấy thì chết người như chơi! Nếu ai phải bệnh ấy, nên đến Bán-hiệu hoặc gửi thơ mua ở viên CACHETS ANTIGRIPPE. Giá bán 0$50 một lọ, uống trong 24 giờ sẽ thấy khỏi bệnh. Thuốc này đã cứu được vô số người. Vì đã biết cũng chịu là thần-hiệu.

Bán tại Hiệu Bào chế MONTÈS, số 54, phố Tràng tiền, Hanoi.

2008

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ rạ những liền đổi chỗ ở, bán thì bán-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Duyên cớ bởi đâu mà cháy và cháy từ nhà ai trước thì chưa rõ, nhưng cứ lời lân hàng nói thì nghĩ là nhà ông cả Mỹ tiền ông vải, hóa vàng vô ý để lửa bén lên mái tranh xong xét ra nhà ấy không hóa vàng, mà ông vải đã đưa lên đường từ chiều mồng ba rồi.

Đương lúc cháy thì gió to lắm, tưởng chừng cháy đến hết cả phố lấy, nhưng may cháy vào ban ngày được nhiều người cứu giúp, và lính trong trại cũng ra chữa bộ, lại nhờ có các qui-quan và quan án đốc thúc cho nên trong ngót một giờ đồng-hồ ngọn lửa tắt hẳn. Thiệt hại nước hơn nghìn bạc

Việc chữa cháy này đáng khen nhất là các thầy quyền và mấy ông chệ sự các sở, thật đã hết lòng cứu giúp. Hàng phố thì sở cháy nhà hàng xóm bằng chảo như vại và sở người đứng xem nhiều hơn số người đi chữa bộ.

Lại còn một điều nữa không thể nào nhịn cười được là nhà bị cháy lo chữa cháy với chạy đồ thì ít, mà lo vải bán thờ thờ công thì nhiều, vì cuốc chốc lại thấy một bà cụ, lúc thì một bác người mặt mũi sáng sủa chạy đến bán thờ vải lấy với đề, ý hẳn nghĩ cho lo động hồn cầu ngài cứu bần thôi.

Nhân việc hỏa tai này lại sực nhớ đến trong lính chưa có vòi rồng tưới nước, mong rằng quan trên lưu tâm đến sự khuyết-đ êm này mà mua cho thì tính một vòi rồng thì hay lắm.

Cắt trộm ở gầy thép. Đường giây thép đi Hanoi đêm 29 rạng 30 tết lại bị người cắt trộm mất nhiều giây lắm, quan trên đương cho đo-thêm.

VIỆC KINH-ĐÔ

Luật lệ nghiêm-chỉnh của thành-phố Kinh-đô *(tiếp theo)*

Nói về xe thuê

Khoản 142. — Trong thành phố Hué thì ai có xe cho thuê cũng động, song phải theo lệ luật sau này :

Khoản 143. — Bất kỳ người Âu-châu, Á-châu, Âu-độ, muốn sắm xe cho thuê thì phải trình tại tòa Công-sứ.

Trong tờ trình ấy phải kê tên, họ, chỗ ở, muốn cho thuê xe chỗ nào, và số xe cho thuê mấy cái

Khoản 144. — Mỗi người cho xe thuê thì mỗi tháng phải nộp trước ở kho bạc một số tiền thuế, theo nghị-định ngày 4 Octobre 1910

Khi quan Cảnh-sát đã khám xe có sạch sẽ, chắc chắn, êm ái, thì cho một cái giấy. Mỗi cái xe đều có giấy và bắt kỳ khi nào người thuê xe hoặc linh cảnh-sát hỏi đến phải trình cả.

Khoản 145. — Mỗi người có xe cho thuê phải có một cuốn sổ biên

1° Số cái xe.

2° Ngày nào đặng phép cho thuê.

3° Ngày nào quan cảnh-sát đã khám và đã nộp thuế tại kho bạc.

4° Tên họ người cu-li xe mỗi ngày kéo xe ấy.

5° Cu-li kéo xe thì phải từ 18 đến 40 tuổi và phải có thẻ cân-cước có hình, tên, họ, tuổi, chỗ ở, sinh ra chỗ nào, dấu ngón tay, dấu riêng. Thẻ cân-cước ấy của sở Cảnh-sát cho.

Khi nào tên cu-li xe mà đúng thẻ cân-cước của tên khác thì phải phạt và thẻ ấy sẽ tâu lại.

Khoản 146. — Xe cho thuê chia ra hai bạng, bạng nhứt là xe có bánh cao su, bạng nhì là những xe khác.

Khoản 147 — Mỗi cái xe sau lưng phải có một cái bảng trắng, chữ xanh hoặc đen cao 0,10 tây, đề số cái xe. Còn xe bạng nhứt hoặc bạng nhì thì đề chữ cao 0 06 tây.

Khoản 148. — Xe thì phải cho bền lắm, che mưa, nắng cho kín. mui xe điểm xe, thì không được mới nước. Trong xe thì không đặng có móc, có đinh, có thể làm hư áo quần người ngồi xe. Vải lót thì dùng thứ nào mưa khỏi ố nắm và chỗ đựa phải lót vải khăi hoặc vải trắng cho sạch.

theo đường lề và không đặng quá bảng ấy. Trước cửa nhà thì xe thuê không đặng đậu. Xe thuê chở người đến nhà thì lập tức phải đến chỗ xe đậu mà đề, không đặng đi cà-rôn trong thành phố Xe thuê không đặng xốc tới mà dành khách.

Khoản 152. — Phu xe thì tùy ý muốn kéo xe hay không, song khi một mà không kéo nỗi thì cũng phải kéo đến chỗ xe đậu gần đó Kéo xe khác ấy không có tiền thuê

Khoản 153. — Cu-li xe không đặng phép đề hại người Tây ích tuổi lên ngồi một xe. Còn như người bản-xứ thì tùy ý, và sự trả tiền thì tác ấy phải liệu với nhau.

Khoản 154. — Cu-li xe phải ăn mặc sạch sẽ.

Khoản 155. — Xe tay cho thuê giá cả kể ra sau này.

1. Đi trong thành-phố

Tính tiền từng vòng xe

	Xe tay	
Một vòng 15 phút sấp xuống, không ngừng chỗ nào	bánh cao-su 0 p.07	bánh sắt 0 p.04
Một vòng 30 phút sấp xuống	0 10	0 06
Một vòng 1 giờ sấp xuống	0 20	0 12
Tính theo giờ		
Giờ đầu ban ngày, từ 6 đến 22 giờ . . .	0 20	0 12
Mỗi nửa giờ sau . . .	0 08	0 05
Giờ đầu ban đêm, từ 22 giờ đến 6 giờ .	0 25	0 15
Mỗi nửa giờ sau . . .	0 12	0 08
Tính theo ngày		
Cả ngày, từ 6 đến 22 giờ	2 50	1 50
Nửa ngày.	1 20	0 70

II – Ngoài thành-phố

Từ 6 đến 22 giờ, giờ đầu	0 p 25	0p.15
Mỗi giờ sau.	0 20	0 12
Từ 22 đến 6 giờ, giờ đầu	0 30	0 20
Mỗi giờ sau.	0 25	0 15
Cả ngày từ 6 đến 22 giờ	3 00	2 00
Nửa ngày	1 30	0 90

N. B. — Những giá kể trên này là khi xe một người kéo

2 — Mỗi người phu xe đầy phu thì đi mỗi kilomètre trả thêm 0 p. 02, và khi chở thì mỗi giờ ban ngày thêm 0 p.05, giờ ban đêm 0 p.10.

3 — Khi đi xe một vòng mà trở về không thì cho thêm tiền phần nửa

Nói về cấu tiêu

Khoản 156. — Khi đi đại tiện rồi không động quãng nơi sông, hến hồ, không động dùng mà làm phân trồng cây và không động chôn.

Khoản 157. — Những thùng tiêu thì đồ tại chỗ đồ phân từ 11 giờ đến 5 giờ rưỡi sáng. Khi chở đi phải đậy cho kín Những thùng ấy phải chùi và bỏ thuốc luôn. Cấm không đặng sang thùng này qua thùng nọ giữa đường hay là đồ phân dưới sông, dưới bến, dưới đò.

Nhà nào làm nhà ngói phải có cầu-tiêu, hoặc cầu-tiêu có máy nước, kéo mà trôi đi, hoặc theo cách đồ thùng. Trong nhà 6 người thì phải 1 thùng. Thùng ấy bằng sắt hay kẽm dày ít là 0 m004 tây và phải sạch sẽ luôn.

Nhà nào không có cầu-tiêu thì phải đào hố mà đi, không được đi ngoài đồng ruộng, vườn tược người ta, hoặc đi ngoài nơi công cộng, song phải tuân lệ luật và phải chịu một phần tiền sửa sang tu bổ chỗ đồ phân.

Nói về đường đi

Khoản 162. — Ngoài đường không đặng đề vôi, cát, đất, hoặc đồ khác. Phải xin phép sở mới đặng đề.

Khoản 163 — Ngoài đường không đặng đề xe có thùng hoặc đồ khác. Xe ban đêm phải đem vô nhà.

Khoản 164 — Những đồ đem vô nhà không đặng thì chủ phải thắp đèn cho sáng.

Lệ chung

Khoản 165. — Những món tiền thuế lệ nói trong nghị-định này thì sẽ theo nghị-định riêng.

Khoản 166. — Những khi nào người nào trái lệ luật thì quan cảnh-sát quan đốc-công, hoặc quan kiểm lâm coi về cây cối thành phố đều đặng phép kẻ vào biên bản.

Khoản 167 — Những lệ trái nghị định này đều bỏ hết

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Khánh thành việc cải-lương. — Ngày 4 Février, làng Nguyệt-viên tổng Từ-quang huyện Hoằng-hóa có làm lễ khánh-thành việc cải-lương hương tục.

Đúng 5 giờ chiều thì quan Công-sứ, quan Tổng-đốc, quan Bố, quan Án đều đến chứng kiến việc khánh-thành Các quan có đi xem xét kỹ càng, thì nhất là nơi trường học Pháp-Việt, quan chánh Công-sứ có bỏi ban về sự xếp đặt học-trò thì dân đều bẩm rằng hiện nay đã được hơn bốn mươi học-sinh, chia làm ba lớp, còn các thầy giáo thì có M. Lê-khắc-Mại, ấm-sinh, đã học tại Quốc-tử-giám. Nguyễn-văn-Thăng và Nguyễn-thiện-Chi đều là người làng, thấy việc công ích thì vui lòng ra dạy bảo con em, mà không lấy công gì cho hết ; dân lại xin quan lớn Sứ một thầy giáo do nhà nước bổ cho ; quan Sứ thấy vậy lấy làm ngợi khen lắm, và có hứa sẽ tư xin bổ thầy giáo cho, và sẽ cho những đồ-đồ hoặc sách-vở cần dùng về sự học vấn vân.

Một làng chia ra làm 11 xóm, mỗi xóm có xây một cái công bằng gạch, làm mỗi cái mỗi khác, lắm cái làm hơn một trăm bạc, hễ tối đến thì đóng cổng lại không còn ngại sự đạo kiếp chi nữa, thiệt là giữ cho sự canh phòng không biết bao mà nói, nên khi quan sứ ngài đi xem xét những cái cổ ấy rồi thì ngài cũng lấy làm khen ngợi về sự khéo xếp đặt như vậy không phải lo về sự đạo-kiếp.

Ngay trước cửa đình làng, mở một cái chợ hợp cách vệ-sinh, quan Sứ đến coi ngài cũng khen rằng sạch sẽ

Trong làng có xây điếng để lấy nước ăn cũng theo cách vệ-sinh. Lại xây nhiều thùng để đồ rác.

HIỆU ÍCH-KÝ

Ở Hà-nội, Phố Hàng Giấy, số 58

Mở đã hơn hai mươi năm bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ Quốc-ngữ, các thứ chuyện ta và giấy, bút, mực.

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà dâu cũng biết.

Hiệu có nhiều những thứ này :

1° **Ngòi bút** : *Militaire (răng cưa), Renommée (cánh tiền), Incomparable (vỏ song).* Hộp bút 12 ngòi.

2° **Mực bột,**

3° **Quản bút** : 1° *Vệ-sinh (bên Pháp mới chế),* 2° *Ba dầu đen.*

4° **Bút chì**, *Marquise, Baignol,*

5° **Sổ** *Bà đầm,*

6° **Bìa ngũ sắc** *(25 và 30 cán).*

7° **Giấy viết** *làm ở bên Pháp, 3, 4, và 5 cán*

8° **Giấy vẽ** *và sổ croquis,*

9° **Tây** *(dầu bò.)*

10° **Chuyện quốc-ngữ,**

Hiệu GIU-ÍCH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà may nẫu dầu và chế các thứ sơn lấy dầu các mài đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đừng-báo chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ sẵn gửi biếu ngay.

3005

CÁC CUỘC ĐI XEM

SẮN-NHIÊN

Tối thứ tư 21 Février 1923
ÂM ĐỨC CÂM THIÊN

Tối thứ năm 22 Février 1923
MẪN ĐƯỜNG CÁT KHÁNH

Tối thứ sáu 23 Février 1923
LONG, HỔ TRANH CÂU

Tối thứ bảy 24 Février 1923
ĐỆ-THÍCH HIỀN LINH
(Hồn Trương-ba da hàng thịt)

Dịp tết nguyên đán bản-hội chọn những tích đã cả hí, nộ, ai lạc, phát, qui, thọ, khang, để hát từ mồng 2 cho đến mồng 9 An-nam Những tích này khai diễn thật là mới lạ, đào kép cật thật đích đáng ; trước là chức những các qui khách trong cuộc tân-niên, sau nữa mua vui cho bản-hội ngày một thịnh đạt Mới các qui khách đến xem bình phẩm cho.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài gửi ông nào mua thì gửi tiền cho nó không có, tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho hợp.

XIN XEM CHO KỲ

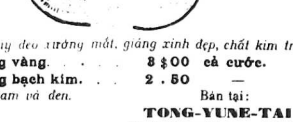
Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời khinh trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès** có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

KÍNH KIỂU MỚI

Thứ Kính này đeo trông mắt, giáng xinh đẹp, chắt kim trong,

Gọng vàng. .	8$00 cả cước.
Gọng bạch kim. .	2. 50 —

Mũi là Cam và đen.

Bán tại:
TONG-YUNE-TAI
49, Phố Hàng Ngang. — HANOI.

2049

敬祖聚宜必修誥堂春蕊

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát, mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lở sâu quảng sâu xương chi chăm con khoét, thêm lâm ăn tai, thối tai. Các chứng lở ngứa ngoài da, hễ đến khỏi cả, lọ nhớn giá 0$ 80, lọ nhỏ giá 0$ 50, lọ nhỏ giá 0$ 10, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao răng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thiên hoàn, đều là bản-hiệu mới tinh chế ra cả, mà hộ Kôi-chủ Hanoi vừa rồi bán được các thuốc ấy rất nhiều, các hàng tạp-hóa và các hàng bảo chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ. Các nơi đã ấn-định số hàng bộ như sau này : hiệu *Mạc-Đình-Tư*, 136, phố hàng Bông, hiệu *Bảo hòa lê*, 62, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hóa Đường*, 53, hàng Bông, nhà in *Đông-kinh ấn-quán*, 52, hàng Gai, nhà in *Thực-Nghiệp Ấn-quán*, 45, phố Hà Nước-kiểm, hiệu *Đông-Hưng-Viên* bán cao-lâm và hiệu *Vĩnh-Hưng-Thành*, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường* bán bảo chế hàng Buồm, hiệu *Vạn-Xuân* chụp ảnh, 13, hàng Bồn, hiệu *Vạn Xuân-Đường* làm bút 12, hàng Trống, hiệu *Thuận-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Đức-Long*, 18, phố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, 60, hàng Bè, hiệu *Quảng-Lợi* 22 và hiệu *Bảo Hợp*, 27, phố Chợ nhớn cũ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Bà-Triệu, hiệu *Phượng-Đình*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-quản-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng Bát-đàn, hiệu *Hạnh-Hiên-Đường*, 91, và hiệu *Hưng-Thường*, 93, Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 33, phố Khánh-Hoà hàng, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 107 phố Khách vợ hiệu *Quảng-Lợi-Jen* 32, hàng Song Nam-Định, hiệu *Vạn An* phố Yên-thái tỉnh Yên bay, hiệu *Gbe-inông* phố Việt lợi tỉnh Việt trì, hiệu *Đức-Phong* 105, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phủ-lạng, hiệu *Xương-Chi*, số may áo tỉnh Vân-nam, hiệu *Tai-Chương*, 41 Wing lợi Hong kong. Các nơi đã trên có bán bộ cả thuốc tiếp tục người ở các thuốc của đừng khác nữa, đều công hiệu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.

Bản-hiệu VĂN-XUÂN-ĐƯỜNG
(6 Đt, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)
Cẩn bạch

Dịp tết ta tới nơi này.
NÊN BIẾT
Hiệu MAZOYER & Cie
Số 98, Phố HÀNG THỐNG, HANOI
(Ngay cửa hội-quán hội Khai-Trí-Tiến-Đức)
Hiệu ấy có bán những thứ :
Kẹo, mứt thượng hạng.
Rượu mùi thượng hạng.
Rượu vang — Rượu sâm-banh

Xin xem cho kỳ

Hiệu tôi có thuê gian bán hàng số 228, trong kỳ Hội-chợ năm nay

Xin các ngài chiếu cố cho

NGUYỄN VĂN-THUẬN

THUỐC ĐẬU (SANTAL MONAL)

Sự nóng buốt ở bệnh đau thường hay làm cho đau đớn ở trong đường tiết buốt, đái, quắng, quế thập và làm cho mọc mọc lên ở các cơ-quan ấy nữa. Vì thế ta có là khó chữa cái bệnh đường buốt mà đã làm cho các cơ quan ấy, song dùng thuốc Santal Monal thì

Chữa bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu-gan-cá-thu-viên

Thường thường tôi thấy nhiều người bệnh dùng dầu gan cá thu nước kêu uống vào mồm thấy hôi khó chịu, cho nên thường họ không chịu được mấy hồi ấy mà phải bỏ không dùng nữa. Và đã bao nhiêu lời cổ-động ở các báo trương người ta đã từng đọc tới, cũng vẫn biết rằng cái sự tẩn-bổ về dưỡng hóa-học đã tìm ra cách chế lại và lọc lấy những nguyên-chất của dầu gan cá thu mà làm thành một viên nho nhỏ, để uống khỏi có mùi tanh khó chịu : không còn thứ gì thay vào dầu gan cá thu được là thứ sắc thực sáng, nước thực trong.

Do Vũ Thế Hoàng cộng tác Phòng Lưu trữ Tư liệu Báo chí (Kho Sách Cũ Cornell)

GIÁ BÁN CỰC HẠ

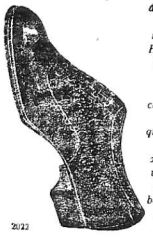
Quý-khách mua hàng, ngài nào cắt mảnh cáo-bạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phần. 3619

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẤY

Số 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Được giải thưởng nhất trong kỳ đấu-xảo riêng tại cuộc Hội-chợ Hà-nội 1922. Có catalogue riêng qui-khách muốn xem xin viết thơ về hỏi, bản-hiệu sẽ gửi biếu.

2022

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tình y-quán » ở phố « Mã máy », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết đích xác : chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh dã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thư về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lâu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, lậu tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, sức dậu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta ỉa cam cứu mục, đau mắt màng mộng, mỗi chai 2 hào. 2067

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

SCULPTEUR

37, Hàng Mã-máy, Hanoi

2094

RUE PAUL-BERT, HANOI

Hiệu Godin cũ, ở phố Trường-tiền.

Nhân dịp bác cáo, các ngài nên lại hiệu G.M.R. (nhà Gô-đa cũ) mà mua hàng.

Gần đây sắp bán các thứ giầy cùng bít-tất giá thật rẻ.

Vậy thì khi mới bắt đầu có mủ phải nên cần mà rửa ngay bằng thuốc *Santal Monel*, như thế mủ có thể khỏi bắt được, mà không hại gì đến sức khỏe cả, và mủ có tiêu ngay trước với Côi được.

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

Các ngài nên nhớ cho rằng :

Hiện nay tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (trước cửa hiệu đồ đa trong sang)

đã bắt đầu tặng các quí-khách mua hàng từ 2$00 trở lên mà trả tiền ngay.

Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thượng thơm ưng hạng

Hoặc 1 chai VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giấy có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi hay điều gì xin cứ viết thư cho bản hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ông Tổng số 867

2073

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

XE AUTO FORD BÁN CÓ 800$

Máy rất tốt — Cả cao-su thay đổi

Có chauffeur thật giỏi xin tình-nguyện làm mỗi tháng 15$ mà thôi.

Hỏi tại : POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

7, Boulevard Bobillot. — HANOI

2009

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.

Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 97, SAIGON

Giá mua đông niên 8$00

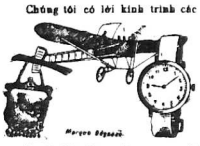
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tài cả mọi nghề. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門店浦行內府東京

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, bộ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thể thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình hàng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tân vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

2032 *Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.*

số 74

TỤC TÁI-SINH DUYÊN

(Hồi này cũng tiếp theo sự-tích Mai-lê-quân, của Hương diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-từ, nay xin dịch thành bản quốc để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ MỤC dịch thuật

Tề vương nghĩ vậy liền nói :

— Để ta tâu thánh-thượng, có lẽ thánh-thượng cũng ban đặc-ơn mà khoan xá cho nhà người. Phòng chẳng hay nhà người họ tên là gì, man man nói rõ cho ta biết.

Nàng *Hang-ngọc-thanh* nói :

— Nguyên tôi họ *Hạng*, tên gọi *Ngọc-Thanh*

Tề vương gật đầu mà rằng :

— Ngọc khiết băng thanh, hợp mà làm một, nàng thật không hổ-thẹn với cái tên nàng vậy.

Nói xong, truyền hai tên thị-vệ là *Trương-sơn* và *Lý-hải* giữ nàng ở đấy để hậu chỉ. Khi vào tới triều-đường *Tề vương* nói chuyện nàng *Hang ngọc-thanh* cho các quan triều-thần nghe.

Các quan nghe nói, phần nhiều tấm-tắc khen-ngợi mà rằng :

— Ở đời cũng ít có được người như thế!

Bộ-nam hung-phục mỉa cười mà nói với *Tề vương* rằng :

— Việc một người nữ tử, há phải là việc quan-trọng, bệ-hạ lại trì-trệ lâu. Vô-luận thực hay là giả chỉ nên giao cho pháp-tư xét-đoán rồi phạt mọi vì nó mà thôi.

Tề-vương không bằng lòng mà rằng :

Quan thừa-tướng nói lẽm cứ theo như quốc-pháp đã định thì trở tội « trảm giảo » không kể, dẫu đến tội « lưu, đồ » là việc nhỏ, thế mà cũng còn phải đợi chỉ thánh-thượng mới được. Nay người con gái này tự mình thú nhận, tình nguyện đền gươm, nếu ta đem phát mại vì nó thì há chẳng nỡ phụ cái lòng trọng tiết-nghĩa của thánh-thượng ư?

Nguyên long-quang khen rằng :

— Đại-vương nói rất phải! Lúc nữa thánh-thượng ra ngự triều thì đại-vương nên tâu rõ đầu đuôi, để thỏa lượng trên xét-đoán.

Nói chưa dứt lời thì bỗng thấy nội-giám *Lã xương* ở trong cung ra, truyền truyền thánh-chỉ rằng :

— Thánh-thượng giáng chỉ cho bãi triều, bao nhiêu bản tâu, để vào trong cung, để người xét-đoán.

Các quan đại-thần nghe nói, phần nhiều lấy làm buồn-bực liền hỏi *Lã xương* rằng :

— Chẳng hay có việc chi mà hơn một tháng nay thánh-thượng không ra ngự triều ?

Lã-xương xua tay khẽng nói cho gì. *Tề vương* bắt-đắc-dĩ phải thuật chuyện đầu đuôi việc nàng *Hang-ngọc-thanh* cho *Lã-xương* nghe. *Lã-xương* nghe nói, cũng khen-ngợi mà rằng :

— Nếu vậy thì thật là một người con gái có tiết-nghĩa, để tôi xin thay đại vương mà tâu thánh-thượng, thế nào sẽ có chỉ giáng.

Các quan triều-thần đều giải-tán lui ra. Lại nói chuyện *Phi giao* hoàng-hậu ở trong cung, từ khi bị thái-hậu quở-trách, uy phong giảm bớt đi một vài. Nét mặt lúc nào cũng rầu-rĩ, tược không muốn chải, g ong chẳng buồn soi, có lúc lại hầm-hầm nổi giận, nằm ở trên long-sàng mà nức-nở khóc.

Vua *Anh-tôn* thấy vậy, phiền-não vô cùng, cả ngày chỉ quẩn-quýt tại bên cạnh mình *Phi-giao* hoàng-hậu. Lúc thì thổi ống ngọc-địch, vui chuyện mua cười; lúc tìm mượn chén kim-chi làm phương giải muộn. Vì thế đã lâu không ra ngự triều.

Phi-giao hoàng-hậu ngẫu thấy : Bấy giờ ta chỉ nước gì cho thái-hậu ốm rằng nằm ở trong cung không dậy được thì ta chẳng còn phải e sợ người nào. Dẫu cha mẹ ta tới đây, ta cũng không ngại. Ta chỉ cốt làm sao cho quyền-quyền về một tay ta, bấy giờ họ *Hàng* kia sẽ phải tru-lục. Nhưng trước hết ta hãy nên thi-ân mà mua chuộc lấy lòng người.

Phi giao hoàng-hậu nghĩ vậy, mới đặc cách thăng-thưởng cho mọi người, các cung-nữ và các nội-giám đều lấy làm mừng-rỡ. Các đồ châu báu ở trong nội-khố, phần nhiều đem ra ban thưởng. Lại tăng lương cho các quân hộ-vệ, phong *Bồ-man định-quốc* và *Bồ-man an-quốc* làm tể, hữu long-vũ tướng quân, để coi giữ trong cấm-viện.

Phi-giao hoàng-hậu lại tuyển trong các cung-nữ, chọn lấy 36 người cung-nữ, toàn là những người nhan-sắc khuynh-thành khuynh-quốc, chia ra làm 36 cung, mỗi cung lại tuyển 12 tên võ-nữ y-phục đều một sắc. Trong ngự-viên có lập một tòa đại-điện gọi là Vạn-thọ-điện, mỗi khi thiên-tử và hoàng-hậu ngự ra chơi đấy thì các cung phi phải đem võ-nữ ra múa hát, thật là cuộc vui hiếm có vậy.

Vua *Anh-tôn* say đắm về các cung-phi, cũng thiết chi đến quốc-chính, *Phi-giao* hoàng-hậu lấu rằng :

— Muốn tâu bệ hạ ! Bệ-hạ chớ lo-nghĩ chi đến quốc-chính cho thêm nhọc lòng, để có thần tiếp xin đại-lao tất cả.

Vua *Anh-tôn* vốn tính lười-biếng, nay lại đam-mê tửu sắc, chỉ muốn làm một vị quân-chủ ở trong đội Đào-hoa (tức là mỹ-nhân), bởi vậy nghe lời *Phi-giao* hoàng-hậu tâu thì vui lòng mà ưng-huận ngay. Từ đó bao nhiêu bản tâu, cái quyền xét-đoán đều ở một tay *Phi-giao* hoàng hậu cả.

Lại nói chuyện *Hàng-hậu* từ khi được thái-hậu đem về cung, thuốc thang êm bổ thì tinh-thần mới dần dần hồi-phục, không đến nỗi mặt xanh người vỏ như xưa, mà ai hỏi câu gì đã biết trả lời, không phải là người ngây dại nữa.

Còn bà thái-hậu thì nghĩ vừa tức-giận, lại vừa hổ-thẹn, bệnh-trạng mỗi ngày một nặng, nằm liệt ở trên long-sàng. Bấy giờ *Gia-tường* công-chúa sắp đến kỳ lâm-sản, mà long-thai của *Hàng hậu* cũng đã gần tới tuần khai-hoa. *Triệu-lân* chỉ sợ *Phi-giao* hoàng-hậu biết chuyện, mới giả-cách viết đơn thuốc đưa cho nội-giám *Lăng mậu* cầm vào dâng bà thái-hậu.

Thái-hậu mở xem thì thấy mấy hàng như sau này :

« *Kỉ đồ ủy kiếm chức thái g là*
« *Hoàng-phủ Triệu lân xin cúi tâu*
« *đề thái-hậu xét*

« *Kẻ hạ-thần xem mạch tả-cung*
« *Hàng-hậu thì long-thai vỡ ngại,*
« *sắp tới tuần khai hoa. Nếu nay*
« *sinh hạ hoàng-nam, tất thế nào*
« *hữu hoàng-hậu cũng hồi đến. Ngày*
« *nay thánh-thượng đam-mê tửu-sắc,*
« *quyền về hữu-cung, mà thái-hậu*
« *ngọc thể chưa an, biết lấy gì làm*
« *người bảo hộ.*

« *Vậy kẻ hạ-thần thiết nghĩ bệ khi*
« *Hàng-hậu lâm-sản, chớ có truyền*
« *gọi nữ-sử, cai nên dùng Bảo-mẫu*
« *đem hoàng-tử đặt nằm tại trong*
« *giỏ thuốc, rồi nhất-diện truyền gọi*
« *kẻ hạ-thần vào xem mạch thái-hậu,*
« *để kẻ hạ-thần đưa ra giao cho*
« *Gia-tường công-chúa nuôi.*

« *Nếu sự hoàng-tử khóc thì nên*
« *đem bông sung quanh vành lấy dưỡng*
« *bỏ vào miệng, tự khắc hoàng-tử*
« *nín khóc. Việc này xin thái-hậu*
« *phải nhân-ngại mà giữ kín cho, kẻo*
« *tuyên-tiết ra thì chẳng những*
« *hoàng tử không bảo an, mà kẻ*
« *hạ-thần cũng cha mẹ kẻ hạ-thần*
« *đều khó toàn được tính mệnh.*

(Còn nữa).

Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1777

MỖI SỐ : 0$02

NGÀY THỨ NĂM 22 FÉVRIER 1923

Trung Bắc Tân Văn